„Danskeren",

et ugentligt Nyheds- og Oplysningsblad for det danske Folk i Amerika.

udgivet af

DANISH. LUTH. PUBL. HOUSE,
Blair, Nebr.

„Danskeren" udkommer hver Onsdag.

Pris pr. Aargang i de Forenede Stater $1.50; til Udlandet $2.00.

Bladet betales i Forskud. Bestilling, Betaling, Adresseforandring og alt andet angaaende Bladet adresseres:

DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,
Blair, Nebr.

Redaktør: Harald Jensen.

Entered at the Post Office at Blair, Nebr., as second-class matter.

Advertising Rates made known upon application.

Maa vi med disse Par Ord minde dem blandt vore Læsere, der endnu ikke have skaffet „Danskeren" en ny Abonnent, om vor Aftale i sidste Nr. Med det samme takker vi dem, der allerede have efterkommet Opfordringen eller ere i Færd dermed. Overfor Vanskeligheder medgiver vi et Raad: Indbetal selv den billige Abonnentpris for indeværende Aars sidste Halvdel (60 cts.), og opgiv os Navn og Adresse paa en Slægtning, Ven eller Nabo, til hvem man kunde ønske Bladet sendt — saa er Sagen klappet og klar.

Det kunde sikkert interessere, om der kunde gives Oplysning om Antallet af Børn, der søge de danske evangelisk-lutherske Skoler i Sommertiden.

Vi tillader os derfor venligst at anmode alle Præster, Lærere og andre, der holde dansk Skole indenfor den forenede Kirkes Menigheder om snarest at tilsende os nøjagtig Oplysning om 1) Antal Børn; 2) Drenge og Piger; 3) Alder; 4) hvormange Timer ugentlig og hvor mange Hold Børn eller lignende; 5) Læreren; 6) findes der bestemt Modvillie mod at Børnene lære Dansk.

Med al tilbørlig Diskretion vil vi da meddele et og andet interessant herom i „Danskeren."

„Den nye „Dansker" for 13. ds. indeholder en Redegørelse for sin Skjulen-sig-under vort Skilt. Samme Redegørelse er saa pas utilfredsstillende som den er lang.

„Dannevirke" for 12. ds. værger sig ogsaa, saa godt det kan, imod vor Bebrejdelse for, at det kritikløst optog en Dom over „Missionsliteraturen" fra „Kolding Avis." Vi er imidlertid saa tilfreds med „Dannevirke"s Selvforsvar, at vi skal knytte en liden Bemærkning dertil.

Vi anser det nemlig for Tegn paa Begrebsforvirring, naar man agter det at optage et andet Blads Dom om en Ting, (in casu: Missionslitteraturen), for lig med at optage „en Nyhed".

„Dannevirke" skriver virkelig: „to Blade herovre har fundet samme Nyhed i et Blad i Danmark. Og skønt vi ikke har føjet et eneste Ord til Nyheden eller Meddelelsen, saa forbavses „Danskeren"s Redaktør dog over — — — "

Hertil maa vi bemærke, at efter vor Mening er det en Nyhed at opgive (for Eks, i dette Tilfælde) Antallet af Missionærer, af solgte Bøger o. s. v. — men det er ikke en Nyhed at optage „Kolding Avis'" Dom over Missionslitteraturen. Sligt gør et alvorligt Menneske ikke, et ærligt Blad ikke heller; ellers har vedkommende da intet lært af Grundtvigs Syn paa Livets Ejendommeligheder og Værdsættelsen deraf. Inden man dømmer, undersøger man først, og inden man — som i dette Tilfælde — underskriver en andens Dom, undersøger man først dennes Holdbarhed.

Og at „Dannevirke" egentlig slet ikke har samme Mening om Missionslitteraturen, som „Kolding Avis," viser det selv med følgende Ord: — „fordi man ikke værdsætter en Del af den Litteratur — —."

Men hvorfor, saa optage „Nyheden fra „Kolding Avis" — og dermed underskrive den nedsættende Dom om hele Missionslitteraturen?

Der tiltrængtes jo altsaa netop denne lille Tilføjelse til „Nyheden": Vi regner ikke den hele Missionslitteratur for „milevidt under al Kritik;" kun „en Del" deraf.

Saa havde alt været vel, og „Dannevirke" endda været enig med „Danskeren" i selve Dommen. Hvilket ogsaa er værd at tage med.

Husandagt.

Guds Ord skal du flitteligen lære dine Børn, og tale om dem, naar du sidder i dit Hus. 5. Mos. 6,7.

Med ovenstaaende maa menes noget, som ej blot skulde gælde Israels Folk, men som er bestemt til at staa i Kraft alle Dage, og for alle Folk.

Men saa maa det ogsaa anses for givet, at i det mindste ethvert troende Menneske bør lægge sig dem alvorligt paa Sinde, at hver troende Husfader er denne Formaning til at holde Husandagt hørig og lydig. Enhver troende — ja! thi det er jo ikke det vantro, det ugudelige Menneskes Sag. Til den ugudelige siger nemlig Herren selv: hvad kommer det dig ved at tale om mine Skikke og at tage min Pagt i din Mund, da du dog hader Tugt og kaster mine Ord bag dig! (Sal. 50,16). — Nej, men det er altsaa ethvert troende Menneskes Sag. Det er ethvert Menneskes Sag, som bekender sig til Kristendom.

Men om denne daglige Gudstjeneste skal bære Velsignelse, Nytte med sig, maa man opfatte den ret. Der er nemlig dem, der vil sige, at det bliver nu alligevel saa tørt og saa trivielt, naar man saadan regelmæssigt skal høre den samme Bøn og de samme Bemærkninger gentaget idelig og idelig. Ja, maaske! — Men man hører dog sjælden nogen klage over, at fordi den Mad, vi nyde til Legemets Underhold, maaske med kun liden Afveksling bestaar af de samme Retter, at den derfor skulde blive trættende, forkastelig, kedsommelig. Og det kommer jo ganske simpelt deraf, at naar man er saa lykkelig stillet, at man kan arbejde sig sulten og træt, se da smager Maden godt, selv om det er en velkendt og tilvant Ret.

Og dette kan vistnok finde sin gyldne Anvendelse paa den daglige Husgudstjeneste.

Imidlertid — det er desværre vist ikke alle Kristendommens Bekendere, der agte paa hin højtidelige Formaning. Og blandt dem, som agte derpaa, er der vel endda mange, som har en hel vrang Opfattelse af Sagen. Naar man for Eks. hører Husfaderen ved Andagten læse eller bede som Kæp i Hjul, saa ingen kan forstaa det, endsige opbygges derved — hvor bliver saa Andagten af? — Sandelig, naar den ledende ikke har saa megen Forstaaelse af Sagen, at der dog maa gives saa megen Tid, at de andre ogsaa kan faa Gavn af hans Læsning og Bøn og følge med deri, saa følges jo hin Formaning aldeles, slet ikke.

Det er sørgeligt, det er bedrøveligt at deltage i en Andagt, hvor man slæber det ud, tværer det ud, saa det synes aldrig at ville faa Ende. Men mere sørgeligt og mere bedrøveligt er det dog at køre med Iltog ved saadan Lejlighed. O, men hvor har det stor Betydning, at Husets Herre saaledes daglig samler sine Børn, sit Tyende til Guds Tjeneste. Paa engelsk nævnes jo Husandagten med det skønne, dybe, betydningsfulde Navn: family alter. Ja, et Alter, hvor der daglig ofres Lovoffer, Takoffer, en Frugt af Læber, som daglig bekende Guds Navn. (Hebr. 13,15).

Men idet jeg nu er inde paa dette Omraade, mindes jeg uvilkaarlig, hvad gamle Pastor Beck nylig har skrevet om Bordbønnen. Sikkert var der meget af det han skrev, som burde lægges alle Guds Børn alvorligt paa Sinde. Men naar han synes at mene, at man, naar man er ude paa Rejser, helst bør holde sin Kristendom for sig selv, saa man ikke i Hoteller eller lignende Steder sætter sig i bedende Stilling før Maaltidet, da tykkes mig.....

Nu ja! jeg vil heller henvise til een, som for mig er Autoritet.

I Pastor Madsens Husandagtsbog, som jo ledsages af et Forord fra Pastor Becks Pen, vil man under Stykket til 4. Juli finde en noget forskellig Anskuelse udtalt.

Jens J. Dalbo.

Bemærkninger og Spørgsmaal
til
„Danskerne i Amerika".

I „Danskeren" har Pastor P. S. Vig paabegyndt en Række historiske Artikler om „Danskerne i Amerika", som forhaabenligt vil blive fortsat og bidrage til, at der fremkommer en hel Del flere Oplysninger om de første Danske i Amerika og da særlig om, hvad der kan belyse den danske Kirkes Historie. I adskillige Aar har jeg samlet paa Materiale til „Den danske Kirkes Historie i Amerika" samt skreven flere Afsnit, som venter paa bedre Tider for at kunne se Lyset. Flere af de Mænd, Pastor Vig fremdrager, har jeg behandlet mere udførligt. Da jeg haaber, det skal udkomme, vil jeg ikke gaa nærmere ind derpaa, kun her fremkomme med enkelte Bemærkninger og Spørgsmaal, om jeg derved til mit Arbejde kan opnaa at faa flere Oplysninger.

Til de første danske Præster i Amerika maa ogsaa nævnes Pastor M. C. Knoll fra Rendsborg, 1732 Præst i New York, som var kaldet til dansk Præst paa St. Tomas. Det er formodentlig Trykfejl, naar der staar J. M. Mogens, han hedte Magens Jeg har jordfæstet en af hans Efterkommere, en Hr. Magens fra St. Tomas, paa Greenwood, og ejer den kreolske Oversættelse af J. M. Magens Ny Testamente. Brødrekirken sendte i det mindste 3 danske Missionærer til Pennsylvania: C. Wedskødt, født 1720 ved Ribe, udsendt 1754. J. Worbas født 1722 i Kolding, udsendt 1755. N. H. Eberhard, født 1723 i København, udsendt 1756. Men kan nogen oplyse mig om, hvor Pastor Magister A. C. Langgaard virkede i Amerika? 31 August 1739 blev han Præst for Klim, Thorup og Vust i Jylland. Paa Grund af hernhutterske Lærdomme maatte han tage Afsked 19. April 1748. Blev saa Præst i Gravenberg, Tyskland, og senere i Amerika. Men hvor?

Pastor H. Hayninga fik Bo efter 1799 paa St. Tomas, blev tildels opdraget i Danmark, ordineret 1 October 1827 i New York Ministerium. Pastor H. H. Ebsen, Præst i Sieverstad blev i 1848 afsat af den danske Regering for sit tyske Sindelag og blev 1852 tysk Præst i New York Stat, og hans Svigersøn, Pastor C. H. Tomsen i 1854 begge fra Kiels Universitet. Det samme gælder Pastor A. H. M. Held, ordineret 1848 i New York, og Pastor H. P. Viborg, som 1861 blev Præst i den norske Synode. Pastor H. N. Riis, født den 27 Januar 1822 i Lygumkloster, Missionskandidat fra Basel, ordineret 1844, Missionær paa Guldkysten og konstitueret dansk Præst ved Fortet, blev tysk Præst 1858 i Lebanon, Pennsylvania, og senere Professor ved Mühlenberg College, død som dansk Præst i Slesvig.

Kan nogen give mig Oplysning om Pastor Vilhelm Østergaard? Han var født 22. August 1806 i København, ordineret 18 Dec. 1847, afsat 1854 som Præst for Limaa ved Silkeborg, døde han 1860 paa Rejsen til Amerika, eller 1861 i Amerika, og om saa, hvor i Amerika?

Kan nogen sige mig, hvor Pastor F. Nanus, født 1818 i Flensborg, har studeret, og hvor og af hvem ordineret? Ved 1867 blev han baade dansk og tysk Præst i San Fransisco. Rejste derpaa vist til Aalborg?

Om nogen kender Pastor C. Andersens Adresse, vil jeg være glad ved at faa den. Han var i sin Tid Formand for Ansgari-Synoden og Profesor ved Knox College; dansk; men svensk og engelsk Præst, skal vist bo i Omaha.

Lad mig tilføje, Methodistpræst C. B. Willerup, født i København 7. Oct. 1815, kom i Fyrrerne til Amerika og blev 1850 Præst i Cambridge, Dane Co. Wis.

Der er en elskelig gammel Mand, som ikke maa glemmes, som lever endnu, engelsk Presbyterianpræst G. van Deurs, født 20. April 1825 paa Nakkebøllegaard ved Faaborg, hans Tante var gift med Præsten i Faaborg. Udsendt 1852 af Brødrekirken til Jamaica, kom 1853 til Amerika og blev theologisk Student ved Auburn Seminarie. Ordineret 23. Juni 1858 til Præst for den engelske Presbyteriankirke i Jasper, New York. Sit danske Sindelag har han vist ved at sende $5 til Korset til Præsternes Kirke i København.

Pastor Dr. Norelius nævner i sin Bog om Svenskerne, Side 967 og 783, en Eventyrer, ved Navn Smith, der optraadte som Præst i Chicago. I en Levnetsbeskrivelse af den tysk-luth. Pastor E. A. Brauer af Missouri-Synoden staar, at Brauer blev ordineret 15. Dec. 1847 i Addison af Pastor Selk assisteret af den dansk-lutherske Pastor Schmidt. Er det samme Schmidt? Var han dansk? Var han ordineret Præst?

I godt et Par Aarstid har jeg haft færdig i Manuskript et Afsnit i det førnævnte Arbejde: „De danske Præster i den norske Synode". Den første i Rækken, det er Pastor C. L. Clausen, hvis Levnet jeg har skrevet mere udførligt end det i „Danskeren". Ved Siden deraf har jeg et betydeligt Materiale til en større Levnetsbeskrivelse, som det er mit Haab og Ønske, det maa lykkes at fuldføre. Men, i den Anledning, om jeg end har samlet meget, ønsker jeg fremdeles alle de Oplysninger, jeg kan faa om Pastor C. L. Clausen. Kan nogen sige mig, med hvilket Skib han og Hustru sejlede til Amerika, Afgangsdag, og den Dag de landede?

Kan nogen oplyse, om Clausen og Dietrichsen brugte Messedragt, om en af dem eller begge? Professor Grabau i Buffalo, har blandt andet skreven til mig om de skandinaviske Præster, som besøgte hans Fader, saaledes: „En af dem, jeg har forglemt hans Navn, prædikede paa tysk her i vor Kirke. Han sang Collekten og læste Epistelen fra Alteret klædt i hvid Præstekjole, medens han paa Prædikestolen bar en sort med stor hvid Pibekrave. Jeg var dengang en Dreng, og jeg antager det maa have været Clausen eller Dietrichsen. Lad mig tilføje om Clausens Ordination. Pastor Krause døde omtrent 80 Aar gl., som Præst i Australien. Det var nærmest ved Dr. Rudelback de var henvist til Grabau.

Kan nogen laane mig til Afskrift eller paa anden Maade skaffe mig den Opfordring, Clausen lod indrykke i „Skandinavien", „Fremad" „Fædrelandet og Emigranten" med flere Blade i 1868 angaaende Oplysninger om de danske Settlementer, for at der fra Danmark kunde blive begyndt en Mission i Amerika? Alle Oplysninger modtages med Tak.

Om Rasmus Sørensen skal blot tilføjes: Der er endnu nogle af hans Smaaskrifter om Amerika, jeg kunde ønske; dog endnu mere Meddelelser fra dem, som har været i hans Rejsefølge hertil. Hans Hustru døde 54 Aar gl. d. 20. Marts 1861 i Waupaca.

Til Sønnen, Pastor M. F. Sørensens Levnet har jeg en Del Materiale og skal her kun tilføje: Han var Student fra København og blev Kandidat fra det episkopale Seminar 1848 med Graden B. D. Samme Aar blev han ordineret Diacon og 1849 ordineret Præst. I Waupaca døbte han 268 (33 voksne og 235 Børn) 72 blev konfirmeret, ægteviede 115 Par og begravede 80. Derefter var han Præst i Illinois, Colorado og sidst i Council Bluffs, med Anneks i Atlantic. Der kom den tunge Sindssygdom og endnu sørgeligere Død den 22de November 1889. En af de Gaader, hvor vi maa staa stille og tie. Hans Levnet haaber jeg senere at skrive mere om.

Om M. A. Sommer kun dette: Kan første Udgave af hans Levnet endnu faas? Den er udsolgt, men har ingen den ellers til Salg? Den 11 Juni 1899 fyldte han 70 Aar i Sæby Arrest. Han afsoner en Bøde paa 40 Dages simpelt Fængsel, fordi han har optraadt som Læge i Danmark.

Om de danske Gesanter og bekendte Danske m. m. skulde Rækken øges betydeligt. Derom maaske mere en anden Gang, denne Gang om det kirkelige.

Pastor P. C. Sinding kan der siges meget om. Her kun dette mere: Han oversatte ligeledes Professor Hauchs historiske Roman: „Robert Fulton" og Thiels Værk om Thorvaldsen. Det sidste i Forening med den danske Billedhugger J. G. Unnever som for nogle Aar siden døde i Philadelphia. Det i Forbindelse med udmærkede Fotografier af flere af Thorvaldsens Værker især Kristus, Apostlene, de 4 Evangelister m. fl. bidrog betydelig til at gøre vor store Kunstner bekendt. I December 1887 endte det sørgelige omflakkende Liv. Han blev funden død i Merchants Hotel, Cortland, New York. Han ejede ikke en Cent, laa død med H. C. Andersens Eventyr. Det var Slutningen paa hans Livs Eventyr. General C. T. Christensen fik ham begravet paa den lutherske Kirkegaard.

Pastor Dr. A. R. Rude hed ikke, som anført, formodentlig efter Pastor J. C. Jensson: „American Lutheren Biographies" der har somme Fejl, Anton; hans Navn var Anders. Han staar anført flere Steder, som født i København d. 25. October 1813. Han var Kunstgartnerelev fra den Kongelige Have ved Rosenborg Slot, kom i 20 Aars Alderen til Boston for at studere den amerikanske Flora, gik ind paa Andover Seminar og derpaa til Gettysburg, hvorfra han er theo. Candidat. Som Præst i Virginia blev han gift med Enken efter Mr. Stienberger, i Shanandoah, Va. Hun havde 3 Døtre og fødte ham en Søn. Under Borgerkrigen boede de paa deres Ejendom: „Rude's Hill, Virginia. Da Nordstaternes Tropper besatte den, mishandlede Soldaterne Fru Rude og ældste Datter, saa de begge døde.

Da jeg var Præst i Waupaca, sagde en Mand, som havde været Soldat: „Vi fandt ogsaa en dansk Slaveejer i Syden, en gammel graahaaret Mand med næsten hvidt Skæg. Der havde været nogle paa Plantagen før os, alle var vist flygtet, han var den eneste, som var tilbage. At han var dansk, viste flere Ting i Huset; men da der blev talt dansk, blev han taus, og vi fik ham ikke til at tale et eneste Ord mere." Mon det var Pastor Rude? Kan nogen give nærmere Oplysning. Dr. Rude havde fuldstændig hvidt Haar og stort Skæg; ved Krigens Tid var han kun en Mand lidt over 50 Aar. Om nogen kan huske, at Plantagen hed „Rudes Hill," var det sikkert ham.

Dr. Rude døde ikke, som Pastor Vig skriver, i Syd Carolina, han døde 20. Maj, 1883 i Georgetown, Williamson Co. Texas.

Pastor Dr. E. Belfours Fødested ønskes der lidt mere Klarhed over. John Daniel Belfour og hans Hustru Mariane kom fra Hull, England, og i forrige Aarhundrede bosatte de sig i Kjøbenhavn. Deres Søn, George Archibald, blev født der 1797. Han blev gift med Jensine Boletta Kornbeck; af det Ægteskab er Dr. Edmund Belfour den yngste, født 9. August 1833; men her foreligger en Forvekslingen. Hans Forældre boede i Kjøbenhavn, men de har tillige sagt, han er født i Alsted; men de har ogsaa sagt ham, det laa lige udenfor Volden. Saa Alsted, hvor han er født, skal, efter hvad han sikkert antager, for længe siden være helt indesluttet i Kjøbenhavn. De Forespørgsler, som i den Anledning er sendt til Danmark, har endnu ikke faaet det opklaret; men jeg haaber, det lykkes. Dr. Belfours Virksomhed har sat saa dybe Mærker i den engelsk-lutherske Kirkes Historie, saa han fortjener at faa udførlig Omtale, hvad jeg haaber senere at give baade af ham og Dr. Rude. Om „Lutheran Encyclopedia" skal vi ikke sige noget denne Gang.

Der kunde være flere at nævne og spørge om, især om Brødrekirkens Præster og ligeledes Rev. P. Nicolaisen. Om ham og ligeledes P. A. Mosbøll, som i 1881 døde her i Brooklyn, hans Hustru i 1899, haaber jeg ligeledes at skrive mere. Skal nævne, at George Carstensens Søn er Episkopalpræst i Indianapolis. Som Dansk har ogsaa han sendt Bidrag til Korset til Kristkirken i Kjøbenhavn. Pastor N. Bjerring her i New York har haft et mærkeligt Levnetsløb og vil sikkert blive en Del omtalt. Han var romersk-katholsk, saa i godt 10 Aar græsk-katholsk Præst ved det russiske Gesandtskab i New York; udgav paa Engelsk et græsk-katholsk Tidsskrift, oversatte en Del af de gamle Liturgier og Bønner. Derpaa var han lige saa lang Tid tysk Presbyterianpræst i New York, og nu atter romersk Katolik. Han taler og skriver dansk, som om han lige var kommen fra Danmark.

I „Almindelig Kirketidende" for 15. Oktober 1870 skrev jeg en Artikel med Overskrift: „De danske Baptister i Nordamerika". Jeg var den Gang Missionselev i Ryslinge; men naar jeg nu ser den igennem, finder jeg et ret godt Overblik over de danske Baptistmenigheder i Amerika. Af de første Baptistpræster, som rejste til Amerika, maa nævnes: L. Jørgensen, N. Nielsen, L. Pedersen, L. Jacobsen, P. Dam, A. Næsby, J. P. Hansen. H. A. Reichenbach og N. P. Jensen ere noget senere, og P. Sørensen hører ogsaa til dem, som kom senere. En af de mærkeligste er L. Jørgensen, født 27. April 1837 i Stige ved Odense. 1858 rejste han til Amerika, var Præst i Raymond og Chicago. Under Krigen ved Hæren, virkede blandt Indianerne, gjorde flere Rejser til Danmark. Er sendt fra Baptisterne. Baptisterne i Danmark fik tidlig Støtte fra Amerika. En Sømand, F. L. Rymker, født i Stige 22. Septbr. 1819, sejlede en Del paa New York og andre Steder fra 1839—49. Han mistede sit ene Ben, og dette gav Anledning til hans Omvendelse; saa blev han omdøbt. Han fik et kunstigt Ben og blev i 1849 sendt fra New York som Baptistmissionær til Danmark. Det var ham, Præsterne Birkedal og Viborg optraadte imod og som førte den bekendte „Stige-Sag" med sig. Han var i mange Aar Sømandsmissionær og Agent for britisk Bibelselskab i Odense. Jeg har fra ham et engelsk-dansk Ny-Testamente, som Missionær P. Andersens Forlovede købte og forærede mig, da hun rejste til Indien i Juli 1869. Frøken Hulda Rymker støttes endnu lidt af amerikansk Sømandsmission.

Saa lidt mere udførligt om P. Sørensen.

Peder Sørensen er født d. 19. Novbr. 1818 paa Haraldsted Mark, Sjælland. Fra Barn af havde han Lyst til Læsning og havde religiøse Dragelser. Han kom som de fleste unge ud i Verdenslivet, men stedse med større Uro. Derefter kom han i nogen Forbindelse med Mønster i Kjøbenhavn og kom i Tvivl om Barnedaaben; han blev saaledes nærmest vakt ved Baptisterne; dernæst kom han i Forbindelse med de kirketroende, og Pastor J. F. Fenger fik en hel Del Indflydelse paa ham og hans Svoger, P. Pedersen fra Uggerløse-Nyerup. P. Pedersen begyndte at faa en Del Tvivl om Kirkeforfatningen, især om Nadveren i Statskirken, og under det stærke aandelige Røre tænkte han alt paa en Udtrædelse. Foreløbig blev det til Stiftelse af Indre Missionen d. 17.–18. September 1853, med P. Pedersen som Formand, Smed J. Larsen som Missionær, og P. Sørensen Redaktør af „Den indre Missions Tidende, som han redigerede i 2 Aar fra 1854. Jens Larsen udfoldede en stor Virksomhed, nærmest i kirkelig-grundtvigsk Retning. Fra ham har vi Salmen, „Brødre og Søstre, vi skilles nu ad," eller rettere de to første Vers, 3–4 er af Pastor F. Boye fra 1749. J. Larsen tog dem fra „Skatkisten" og føjede to Vers til, og gav derved Menigheden den skønne Afskedssang. Der fremkom betydelig Stemning for en Ansøgning om Tilladelse til J. Larsens Ordination som frivirkende Præst. Forhandlingen om J. Larsens Ordination inden for Folkekirken tilligemed udførlig Livsskildring fortjener at blive draget frem; det danner et betydeligt Led i den indre Missions Historie. P. Sørensen var mod Ordinationen, og det med mere førte til, at han fratraadte som Redaktør for med Januar 1856 at begynde Udgivelsen af „Sendebudet." Han rejste meget baade i Danmark og til Norge, hvor han kom i Forbindelse med Pastor G. Lammers Frimenighed. Han blev draget baade til den og til Pastor Grunnets Frimenighed i Vantinge paa Fyen; men kunde ingen Bestemmelse tage. P. Pedersens Frimenighed kunde han heller ikke gaa med til, og det samme blev Tilfældet med den sydsjællandske Frimenighed, der blev dannet efter Lammers Priacipper. Baptisterne kom han meget sammen med. I lang Tid var han kirkelig Løsgænger. Da Lammers i 1858 besøgte den sydsjællandske Menighed, lod han sig optage d. 13. August 1858, dog paa den Maade, om han fik flere Tvivl, han da maatte lade sig omdøbe. A. Pedersen, Menstrup, var Forstander, og den bekendte Lars Møller, Ældste. J. Larsen sluttede sig samme Aar til Menigheden, og baade han og P. Sørensen blev Ældste (J. Larsen gik senere til Irvingianerne). I Efteraaret 1859 rejste han til Vendsyssel, og d. 19. Novbr. (hans 42. Aarsdag) blev han gendøbt af Baptistpræst, før Skolelærer, P. Damm, uden at ville indtræde i Baptistmenigheden. Nogle i Frimenigheden vilde nu, at han skulde være dens Døber og udføre Daaben paa voksne, dersom han tvivlede paa Barnedaaben. Det varede dog ikke længe, før han indtraadte som Medlem i den Menighed, hvor han var gendøbt. Med P. Pedersens Frimenighed og den sydsjællandske ønskede han dog vedblivende at staa i godt Forhold. Nu virkede han temmelig betydeligt som Baptistpræst. Han udgav adskillige Skrifter; det betydeligste er sikkert: „Nød og Hjælp." Mest bekendt er han ved sine Sange — hvoraf flere ere skønne; han udgav dem med Titlen: „Honning-Blomsten," som blev optrykt et Par Gange, samt i et Tillæg til den. At P. Sørensen ikke kom til Amerika før 1860 er sikkert nok; jeg hørte ham Søndag Aften d. 2. Januar 1870 i Odense. Blandt de troende Venner i Odense, jeg meget kom hos, var der et Par Søstre, som havde en Skole i Kongensgade, i samme Hus som Baptistpræst Rymker boede. Den ældste havde stærke Tvivl om Barnedaaben; men da Indre Missions Rejsepræst, Jeanson, kom til Odense, var det en lille Tid, som hun ved hans Forkyndelse og Samtaler kom til Hvile i Barnetroen; hun viste sin Taknemmelighed ved en betydelig Gave til Indre Mission. Mig var hun til megen Støtte, da jeg var ved Skolen. Tvivlene kom igen med større Styrke, og hun blev gendøbt af Rymker. — Nytaarsdag var jeg til Forsamling i Balslev, tog Søndag Morgen med Toget til Odense og Kl. 2 i St. Hans Kirke til Pastor Jeansons Prædiken; der var nogle Elever, som skulde mødes og siden følges ad til Skolen i Ryslinge.

Efter Gudstjenesten var der en Del Venner at hilse paa. Den yngste Søster, som ligeledes var i Kirke, kom hen til mig og sagde: „Kan du ikke komme ud til os i Aften, der er Forsamling Kl. 7." Jeg sagde jo; hun gik, idet hun sagde: „saa ses vi i Aften."

I Løbet af Dagen sagde jeg det til